

Sotsiaalkaitseministri määruse „Inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordinatsioonimudeli jätkurakendamine“ seletuskiri

I. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrusega kehtestatakse toetuse andmise tingimused hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordinatsioonimudeli maakonnaülese rakendamise toetamiseks. Koordinatsioonimudelit on mitmel aastal katsetatud ja seda on tehtud kokku juba üheksas kohaliku omavalitsuse piirkonnas: Lääne-Virumaa, Järvamaa, Harjumaa, Raplamaa, Saaremaa, Viljandimaa, Valgamaa, Pärnumaa ja Tartumaa.

Koordinatsioonimudeli rakendamisel osalevad piirkonna sotsiaalhoolekande- ja tervishoiusüsteemi asutused. Võrgustikutöö käigus tuvastatakse osapoolteks olevate asutuste ülesanded, kaardistatakse piirkondlikud abivajajate rühmad ja kujundatakse inimesekeskseid klienditeekonad. Mudeli rakendajatel sõlmitakse omavahel kokkulepped, kuidas tagatakse abivajaja sujuv liikumine ühelt teenuselt teisele. Koostöös inimese enda, tema lähedaste ja juhtumitiimiga selgitatakse välja inimese vajadused ja koostatakse terviklik juhtumiplaan, et tagada isiku vajadustele vastavad teenused ja abi. Toetuse andmise eesmärk on jõuda olukorrani, kus kompleksse abivajadusega inimesed saavad neile vajaliku abi võimalikult sujuvalt ning teekond abini on katkematult toetatud ka juhul, kui inimene vajab tuge hoolekande- ja tervishoiusüsteemist korraga. Tegemist on ajutise toetusmeetmega, seega toetuse saajate peamine suund peaks olema arendada välja jätkusuutlikud ja tõhusad lahendused, mida pärast projekti rahastuse lõppu oleks võimalik osapoolte eelarvevahenditest rahastada, et inimesed ei jääks neile vajalikust toetusest ilma.

1.2. Määruse ettevalmistaja

Määruse ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi hoolekande ja sotsiaalse kaasatuse osakonna nõunik Terry Ney (tel 5919 2437, terry.ney@sm.ee) ja peaspetsialist Anu Õun (tel 5911 9820, anu.oun@sm.ee) ning nutika arengu toetamise osakonna peaspetsialist Ingrid Mangulson (5913 7470, ingrid.mangulson@sm.ee).

Määruse juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunikud Piret Eelmets (tel 626 9128, piret.eelmets@sm.ee) ja Lily Mals (tel 5915 1801, lily.mals@sm.ee).

Määruse on keeleteimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja Virge Tammaru (tel 626 9320, virge.tammaru@fin.ee).

Määrus põhineb hoolduskoormuse vähendamise rakkerühma tegevuse ja varem ellu viidud katseprojektide tulemustel.

1.3. Märkused

Määruse on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs käesoleva seletuskirja 4. punktis.

Toetuse andmise tingimused (TAT) on üks osa meetmest 21.4.9.1. „Kvaliteetsed ja kättesaadavad sotsiaalteenused; hoolduskoormuse leevendamine; sotsiaalvaldkonna tööjõu kvalifikatsiooni tõstmine ja jätkusuutlikkuse tagamine; erinevate valdkondade integratsioon ja uuenduslike lahenduste kasutusele võtt“. Meetmest 21.4.9.1 rakendamine on seotud järgmiste õigusaktidega:

1. Käesolev määrus „Inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordinatsioonimudeli jätkurakendamine“ eelarvega 1 700 000 eurot, millest 1 190 000 eurot on Euroopa Sotsiaalfond+ (edaspidi ESF+) toetus (toetuse määr 70%), millele lisandub riiklik kaasfinantseering 510 000 eurot (30%).

2. Käskkiri „Pikaajalise hoolduse kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine“, mille eelarve on 24 100 000 eurot, sh ESF+ 16 870 000 eurot, lisandub riiklik kaasfinantseering 7 230 000 eurot.
3. Käskkiri „Sotsiaalkaitse ja pikaajalise hoolduse kättesaadavus“, mille eelarve on 14 000 000 eurot, sh ESF+ 9 800 000 eurot, lisandub riiklik kaasfinantseering 4 200 000 eurot.
4. Planeeritav määrus „KOV tasandi võimestamine, teenuste kättesaadavus“. Planeeritud on mitu vooru, voorude kogueelarve on 15 428 571 eurot, sh ESF+ 10 800 000 eurot, millele lisanduvad riiklik kaasfinantseering 1 867 143 eurot ja taotlejate panustatav omafinantseering 2 761 429 eurot.

II. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb üheksast peatükist:

1. peatükk „Üldsätted“
2. peatükk „Toetatavad tegevused, kulude hüvitamine ja toetuse määr“
3. peatükk „Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele“
4. peatükk „Toetuse taotlemine ja menetlemine“
5. peatükk „Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine“
6. peatükk „Toetuse saaja ja partneri õigused ja kohustused“
7. peatükk „Aruannete esitamine“
8. peatükk „Toetuse maksmise tingimused“
9. peatükk „Finantskorrektsioonid ja vaided“

Määruse 1. peatükis „Üldsätted“ kirjeldatakse määruse reguleerimisala, määratletakse terminid, sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja tulemused ning nimetatakse rakendusüksus ja -asutus.

Määruse §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse toetuse andmise tingimused ja kord, et jätkata inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordinatsioonimudeli juba alustatud projektide rakendamist maakonnaüleselt.

Määruse raames antav toetus ei ole EL-i toimimise lepingu (ELTL) artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi. Otsustamaks, kas tegemist on riigiabiga, tuleb analüüsida, kas abi vastab järgmisele neljale tingimusele:

- 1) abi antakse riigi, linna või valla vahenditest;
- 2) abimeetmel on valikuline iseloom, see tähendab, et see on suunatud teatud ettevõtjale, ettevõtjate gruppidele või mingite kindlate kaupade tootmiseks;
- 3) abimeede annab eelise abi saajale;
- 4) abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel.

Kuna toetust antakse struktuurivahenditest, mis on ühtlasi riigi vahendid, siis on esimene kriteerium täidetud.

Teise kriteeriumi eelduseks on toetuse andmine ettevõtjale. Käesoleva toetuse puhul ettevõtlust ei toetata, seega ei ole teine kriteerium täidetud ja teisi kriteeriume edasi vaadata ei tule.

Tegemist ei ole majandustegevuse toetamisega, sest toetust antakse sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) §-s 9 ette nähtud juhtumiplaani (mis koosneb hinnangust isiku abivajadusele ja abimeetmete rakendamise tegevuskavast, kuhu integreeritakse toetuse andmise tingimuste alusel koordinatsioonimudeli raames ka tervishoiuteenuste vajadus) koostamise ja elluviimise koordineerimistegevusteks. Toetusest ei rahastata juhtumiplaani objektiks olevaid, inimesele osutatavaid sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid endid, vaid toetatakse nende osutajate omavahelist suhtlemist ja koostööd ning seiratakse, et juhtumiplaanid oleksid koostatud ja ellu viidud. Tervishoiuteenused (üld- ja eriarstiabi) ei ole majandustegevus riigiabi tähenduses, sest neid rahastatakse riigi poolt, sh teenusesaajate solidaarse panuse abil. Sotsiaalteenused võivad olla majandustegevus, kuid neil puudub piiriülene mõju, seega ei ole riigiabina käsitatav ka nende osutamiseks antav kaudne (antud juhul koordineerimistegevuse) rahastamine.

Projekti osapoolteks on toetuse saajana või partneritena piirkonda teenindavad haiglad ja perearstid tervishoiuteenuse osutajatena tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel ning kohalikud omavalitsused (edaspidi KOV) sotsiaalteenuste osutajatena vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõikele 1 ja SHS §-le 5.

Eeltoodust tulenevalt ei ole tegemist riigiabi andmisega.

Määruse §-s 2 sõnastatakse määruses kasutatavad terminid.

Punkt 1 käsitleb juhtrühma. Juhtrühma peavad olema kaasatud vähemalt toetuse saaja ja partnerite esindajad, täpsemalt nii sotsiaalvaldkonnast kui ka tervishoiuvaldkonnast (näiteks osakonnajuhatajad, vallavanem, linnapea, haigla juht vms). Juhtrühma eesmärk on jooksvalt jälgida, et projekt saavutab oma eesmärgid.

Punkti 2 kohaselt on juhtumitiim konkreetse inimese toimetulekut toetav eri valdkondade spetsialistidest koosnev tiim. Juhtumitiimi võivad kuuluda nimistuga perearst, pereõde, sotsiaaltöötaja, haigla töötaja, sotsiaal- või tervishoiuteenuse osutaja, sealhulgas eriarstiabi või õendusabi osutaja, vabatahtlik abistaja ja hooldaja ning vajaduse korral Sotsiaalkindlustusameti juhtumikonsultant või Eesti Töötukassa juhtumikorraldaja, samuti teised avaliku teenuse osutajad, kelle pädevuses on osutada abivajadusega inimesele asjakohaseid teenuseid või otsustada nende osutamise vajaduse üle. Need võivad juhtumist sõltuvalt olla väga erinevate erialade esindajad, sealhulgas vabatahtlikud ja avaliku teenuse osutajad, näiteks Politsei- ja Piirivalveameti esindaja ja Päästeameti esindaja. Iga konkreetse üksikjuhtumi juhtumitiimi kuuluvad osapooled, rollid ja kokkulepped tuuakse välja sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (edaspidi STAR) juhtumimenetluses.

Punkti 3 kohaselt on juhtumiplaan määruse tähenduses SHS § 9 lõikes 3 nimetatud kirjalik dokument, mis koosneb hinnangust isiku abivajadusele ja abimeetmete rakendamise tegevuskavast. Kui isik vajab iseseisva toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi, mis hõlmab ka vajadust koordineerida mitme organisatsiooni koostööd abi andmisel, kasutatakse juhtumikorralduse põhimõtet. Juhtumiplaan on kompleksse abivajadusega inimesele koostatud eri valdkondade teenustest koosnev plaan, mis kantakse STARi. Toetuse saaja ja projekti teiste osapoolte tegevused peavad olema STARi põhimäärusega kooskõlas. Kogu vajaminev info STARi kohta on leitav Sotsiaalkindlustusameti kodulehelt: <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/et/kvaliteet-jarelevalve/sotsiaalteenuste-ja-toetuste-andmeregister-star>.

Juhtumiplaan tuleb koostada nendel juhtudel, kui inimene vajab tuge nii tervishoiu- kui ka sotsiaalhoolekandesüsteemist (kompleksne juhtum), ning see koostatakse konkreetse inimese juhtumi puhul koostöös juhtumitiimiga, sealhulgas inimese enda ja tema lähedastega. Juhtumitiimi kohtumistel lepatakse kokku juhtumiplaani eest vastutav osapool, kes omakorda korraldab iga teenuse puhul vastava osapoolega kokkuleppe sõlmise, et inimene hakkaks saama talle vajalikke teenuseid, muudatused inimese abivajaduses oleksid olulistele osapooltele teada ning plaanis aja- ja asjakohaselt kajastatud.

Punkti 4 kohaselt on kompleksse abivajadusega inimene keegi, kes vajab abi eri valdkondadest, peamiselt tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandevaldkonnast, sest tihti on abivajajateks püsiva haiguse ja hooldusvajadusega inimesed. Tegu on abivajajaga, kellele koostatakse juhtumiplaan ja kellele on projekti tegevused suunatud.

Punkt 5 sätestab, et kompleksjuhtum on olukord, kus abistatakse kompleksse abivajadusega inimest. See tähendab, et juhtumi lahendamisse kaasatakse eri valdkonnad, milleks on enamasti sotsiaalhoolekande-, tervise- ja töövaldkond. Iga kompleksjuhtumi kohta koostatakse STARis juhtumiplaan ja lühikirjeldus. Selliste juhtumite lahendamine on üks väljundnäitajatest.

Punkt 6 sätestab, et kompleksjuhtumi koordinaator on isik, kes vastutab kompleksjuhtumi koordineeritud lahendamise eest. Koordinaatori ülesanne on leida õiged osapooled (luua iga juhtumi puhul juhtumitiim) ja jälgida tegevuste täitmist.

Punkt 7 sätestab koordineerimismudeli mõiste. Toetudes hoolduskoormuse vähendamise rakkerühma ettepanekutele korraldati 2018. aasta augustist kuni 2019. aasta juulini kuues Eesti piirkonnas hoolduse koordineerimise katseprojekt. Projekti eesmärk oli testida esmase hoolduse koordineerimismudelit ning anda lähteandmed üle riigi rakendatava koordineerimismudeli loomiseks, et süsteemselt toetada suure ja keerulise hooldusvajadusega inimesi. Katseprojekti infot arvestades on paika pandud, et koordineerimismudel on meetodiline lähenemisviis tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandesüsteemi koostöö ja koostoime parandamiseks ning selle oluline eesmärk on saavutada piirkondlik rolliselt ja parandada osapoolte süsteemset koostööd. Mudel on ühtselt kirjeldatud ja rakendatav, arvestades piirkondlikke eripärasid. See tähendab, et ülesanded on kõikidele piirkondadele samad (leitavad määruse lisast 3), aga nende lahendamine sõltub piirkonna eripärasid.

Punktis 8 on sätestatud piirkonna mõiste. Piirkond on maakond, milles rakendatakse ühte projekti. Vastavalt eranditele võib Tartumaa ja Pärnumaa puhul piirkond hõlmata osa maakonnast. Seni on maakonnaülel koordineerimismudelit katsetatud Saaremaal, Raplamaal ja Valgemaal ning eesmärk on, et ka teised varem projektis osalenud laiendaksid võrgustikke ja katsetaksid koordineerimismudelit maakonnaülel.

Punkt 9 sätestab võrgustiku mõiste. Võrgustik koosneb eri valdkondade spetsialistidest, kes hakkavad koordineerimismudeli rakendamisega seotud piirkondlikke probleeme tuvastama ja lahendama.

Määruse § 3 sätestab toetuse andmise eesmärgid ja tulemused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse andmise eesmärk laiendada võrgustik maakonnaüleseks või hoida juba toimiv võrgustik töös. Selliselt proovitakse leida lahendused piirkondlikele probleemidele sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuvaldkonnas. Lahendatavad probleemid esitatakse näidisloeteluna punktides 1–3.

Punktis 1 on eesmärgina sätestatud kompleksse abivajadusega inimestele õigeaegse abi pakkumine, mille tulemusena projekti kaasatud osapooled märkavad abivajajat ja teavitavad abivajajast aina enam, kuna teatakse, et projekti raames tööle võetud koordinaator korraldab inimesele teenusevajaduse hindamise ja koostöö teenusepakkujatega. Pakutav abi ja toetus peab olema suunatud sellele, et inimene saaks iseseisvalt koduses keskkonnas võimalikult kaua hakkama.

Punktis 2 loetakse eesmärgiks vähendada kompleksse abivajadusega inimeste ja nende lähedaste koormust asjaajamisel sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuvaldkonnas. Koormuse vähendamine asjaajamisel tähendab seda, et kompleksse abivajadusega inimese ja tema perekonna administratiivne koormus võetakse teatud määral üle. Juhtumiga tegelev koordinaator kontakteerub lähtuvalt inimese terviklikust abivajadusest võrgustikuliikmetega, et koostada juhtumiplaan, sõlmida kokkulepped ja leida sobivad toetused ja teenused.

Punktis 3 tuuakse eesmärgina välja vajadus koguda infot sotsiaal- ja tervishoiuteenuste osutamise puuduste ja toimiva praktika kohta. Puuduste all peetakse silmas näiteks puuduvaid teenusekohti, pikki teenusejärjekordi ja ebapiisavaid teenusemahtusid, mille puhul nõudlus teenuse järele ületab teenuse pakkumise võimekust. Toimiv praktika tähendab projektiga seotud tegevusi, mis aitavad piirkonnas koordineerimismudeli eesmärgi täita, näiteks on varasemates projektides piirkonna koordinaatori tökohaks valitud perearsti- või tervisekeskus.

Lõike 2 järgi hinnatakse toetuse andmise tulemusi väljundnäitajate abil, mida on kirjeldatud lõikes 3.

Lõikes 3 sätestatakse minimaalsed väljundnäitajad ühe projekti kohta.

Punkti 1 kohaselt peab ühe projekti raames töösse võetud kompleksjuhtumite arv olema vähemalt

32. Töösse võetud kompleksjuhtumid on need, mille puhul on abivajaja andnud nõusoleku juhtumiplaani koostamiseks ning juhtumimenetlus on STARis algatatud.

Selliste juhtumite kohta tuleb STARi juhtumiplaanis välja tuua vähemalt: 1) olustiku lühikirjeldus; 2) hindamise tulemusel kaardistatud probleemkohad; 3) tegevused, mida probleemide lahendamiseks tehakse, sh võrgustikuliikmete rolli kirjeldus; 4) sõlmitud kokkulepped; 5) juhtumitiimi kohtumised (kuupäev ja lühike sisu); 6) täiendused, mis lisatakse juhtumimenetluse käigus (eesmärkide saavutamine, uued kokkulepped jms asjasse puutuv).

Punkti 2 kohaselt peab projekti raames toimuma vähemalt 24 juhtumitiimi kohtumist. Juhtumitiimi kohtumistel arutatakse ühte konkreetset juhtumit ja koostatakse plaan edasiste tegevuste jaoks. Need kohtumised on mõeldud kompleksse abivajadusega inimese aitamiseks. Koordinaator otsustab, kes peavad sellel kohtumisel osalema. Ennekoike on eelistatud füüsilised kohtumised, kuid vajaduse korral saab kohtuda ka virtuaalselt. Arvesse ei lähe igapäevased kohtumised ja suhtlemised, mille juures koordinaator suhtleb tiimi liikmetega eraldi. Projekti raames töösse võetud juhtumite kohta tuleb STARis välja tuua juhtumitiimi kohtumise kuupäev ja lühidalt kohtumise sisu ning iga aruandega tuleb esitada ka allkirjaleht vastavalt lisa 2 sätestatud vormile.

Punktis 3 nähakse väljundnäitajana ette vähemalt kümme võrgustikuliikmete kohtumist. Kohtumiste eesmärk on arutada piirkondlikke sotsiaal- ja tervishoiuteenuste osutamisega seotud probleeme ja puudusi ning leida ühiselt lahendusi nende parandamiseks või likvideerimiseks. Iga kohtumise kohta tuleb esitada vastavalt lisa 2 sätestatud vormile osalejate allkirjaleht.

Kõikide nõutud väljundnäitajate saavutamist peab toetuse saaja tõendama rakendusüksusele esitatavates toetuse kasutamise aruannetes.

Punkt 4 kohaselt on väljundnäitajaks toimiv piirkondlik koordinatsioonimudel. Selgelt on kokkulepitud ülesannete ja vastutuse jaotusega osapoolte vahel ning see ka formaalselt fikseeritud. Kokkulepe peaks tagama mudeli jätkusuutlikkuse ka peale pilootprojekti lõppemist.

Lõike 4 kohaselt peavad kõik toetuse saajad panustama meetme nimekirja väljundnäitajasse, milleks on hoolekandeteenuste saajate arv. Väljundnäitaja mõõtühikuks on inimeste arv. Iga projekti panust väljundnäitajasse mõõdetakse töösse võetud kompleksjuhtumite arvuga ja iga projekt peab töösse võtma vähemalt 32 kompleksjuhtumit.

Toetuse saaja peab sündmuste infosüsteemi (edaspidi SIS) sisestama jooksvalt statistilist infot töösse võetud kompleksjuhtumite kohta ehk andmed inimeste kohta, kellele on algatatud ka juhtumimenetlus STARis.

Lõike 5 kohaselt panustatakse meetmete nimekirja tulemusnäitajate saavutamisse, milleks on:

- 1) osalejate osakaal, kelle toimetulek paranes või säilis;
- 2) osalejate osakaal, kelle hoolduskoormusega seotud olukord paranes. Siin on peamiseks kasusaajaks omasteholdajad, kelle hoolduskoormus tänu projektis osalemisele peaks vähenema.

Toimetulekut ja hoolduskoormusega seotud olukorda tuleb hinnata kuus kuud pärast teenuse saamise algust. Tulemused tuleb sisestada STARi juhtumimenetlusse ja seiretabelisse (SISi andmekorje).

Lõige 6 sätestab, et näitajate sihttase on 70% ja mõõtühik on protsent.

Lõikega 7 nähakse ette, et toetust saavad projektid peavad arvestama horisontaalsete põhimõtetega ja panustama „Eesti 2035“ alasihtidesse „Eesti on inimesekeskne riik“ ja „Hooliv ühiskond“. Toetatavate tegevustega vähendatakse omasteholdajate, kelleks on enamasti naised, hoolduskoormust. Projekti tegevuste planeerimisel ja elluviimisel arvestatakse eri sihtrühmade (sugu, vanus, rahvus, puue jne) vajadusi.

Toetuse saaja tagab, et kõikides projekti tegevustes, sealhulgas klienditöös, nõustamisel, teabepäevadel ja muudel üritustel tagatakse ligipääs nii füüsilisele kui virtuaalsele keskkonnale kõikidele kasutajagruppidele olenemata nende erivajadusest (liikumispuue, kuulmispuue, nägemispuue, intellektipuue) või ajalise iseloomuga erivajadusest (püsiv, ajutine), sealhulgas jäetakse piisavalt aega küsimustele vastamiseks, et aidata osalejatel kinnistada kuuldu nendele sobivas tempos.

Lõikes 8 on välja toodud, millistesse „Eesti 2035“ mõõdikutesse projekt panustab.

Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdikusse panustatakse võrdse kohtlemise põhimõtte arvestamisega kompleksse abivajadusega inimesele tema terviklikke vajadusi hõlmava juhtumiplaani koostamisel ning inimesele ja tema lähedastele vajaliku toe ja abi osutamisel.

Ligipääsetavuse näitajasse panustatakse seeläbi, et kõikidele kasutajagruppidele, olenemata nende erivajadusest (liikumispuue, kuulmispuue, nägemispuue, intellektipuue või ajalise iseloomuga erivajadus) tagatakse ligipääs toetatavatele tegevustele.

Soolise võrdõiguslikkuse indeksisse panustatakse omasteholdajate, kelleks on enamasti naised, hoolduskoormuse vähendamiseks.

Määruse § 4 sätestab rakendusüksuse ja rakendusasutuse.

Lõike 1 kohaselt on rakendusüksus Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK) (edaspidi *rakendusüksus*).

Lõike 2 kohaselt on rakendusasutus Sotsiaalministeerium, täpsemalt nutika arengu toetamise osakond (edaspidi *rakendusasutus*).

Määruse 2. peatükis „Toetatavad tegevused, kulude hüvitamine ja toetuse määr“ sätestatakse toetatavad tegevused, koordineerimismudeli rakendamise ühikuhinnad, projekti elluviimise periood, toetuse piirsumma ja osakaal.

Määruse § 5 kirjeldab toetatavaid tegevusi, mis peavad panustama määruse eesmärgi ja näitajate saavutamisse.

Lõike 1 kohaselt toetatakse projekte, mille tegevused panustavad kõikide § 3 lõikes 1 nimetatud eesmärkide ja § 3 lõikes 4 nimetatud näitaja täitmisel ja tagavad kõikide § 3 lõikes 3 nimetatud näitajate saavutamise.

Lõige 2 sätestab toetatavad tegevused.

Punkti 1 kohaselt on toetatavaks tegevuseks juhtrühma ja senise võrgustiku laiendamise ja toimimisega seotud tegevused, sealhulgas võrgustikuliikmete kohtumiste korraldamine. Nimetatud on peamiselt olnud projektijuhi ülesanne.

Toimiva võrgustikutöö saavutamiseks tuleb piirkonnas:

- 1) sõlmida selged kokkulepped selle kohta, millised on eri osapoolte ülesanded ja vastutus;
- 2) kaardistada piirkondlikud abivajajate rühmad, mida saab arvesse võtta nii piirkondlike kui riiklike teenuste arendamisel;
- 3) sõlmida selged kokkulepped selle kohta, kuidas on klienditeekonnad üle elukaare toetatud;
- 4) tagada efektiivne üksikjuhtumitega seotud tiimitöö ja võrgustikutöö kõikide piirkondlikult oluliste sotsiaalhoolekande- ja tervishoiusüsteemi, aga ka muude asjaomaste partnerite vahel;
- 5) tagada projekti kaasatud kompleksse abivajadusega inimeste abivajaduse väljaselgitamine, millele tuginedes on inimese enda ja tema juhtumitiimiga ühiselt paika pandud inimese terviklikke vajadusi hõlmav juhtumiplaan ning inimene ja tema lähedased on saanud vajaliku toe ja abi;
- 6) vajaduse korral välja arendada (uued) teenused kompleksse abivajadusega inimestele toe ja abi pakkumiseks.

Punkti 2 kohaselt on toetatavaks tegevuseks kompleksse abivajadusega inimesele tema

vajadustele vastava tervikhindamise korraldamine, juhtumiplaani koostamine, vajaliku abi korraldamine ja juhtumiplaani regulaarne seire ning juhtumitiimide koostumiste korraldamine. Juhtumikorralduse töö jaoks on võimalus projekti eelarvest töötasu maksta koordinaatorile, kes vastutab juhtumite koordineeritud lahendamise eest.

Punkti 3 kohaselt on toetatavaks tegevuseks piirkondliku teenuste ja toetuste korralduse väljaselgitamine koos probleemide ja arendusvajaduste väljatoomisega. Võrgustikutöö eest vastutav inimene, kelleks peamiselt on projektijuht, dokumenteerib saadud info. Probleemide lahendamiseks ja arendusvajaduste realiseerimiseks on soovituslik koostada tegevuskava, mille täitmisse kõik osapooled panustavad. Tegemist on ühe olulisema ülesandega võrgustikutöös.

Punkti 4 kohaselt on toetatavaks tegevuseks toimiva koordinatsiooni praktika väljaselgitamine ja tutvustamine eri osapooltele, mis on koordinatsioonimudeli edasiarendamiseks olulise tähtsusega. Nii aruandluse teel kui ka kohtumistel rakendusasutusega saavad toetuse saaja ja partnerid anda edasi oma kogemusi koordinatsioonimudeli rakendamisel.

Lõige 3 sätestab, et projekti tegevused tuleb ellu viia terves piirkonnas, arvestades § 9 lõigetes 4 ja 5 Tartumaale, Pärnumaale ja Harjumaale sätestatud erisusi. Kuivõrd piirkonnana käsitatakse maakonda (vt terminit § 2 p 8), peaksid projekti tegevustega olema hõlmatud maakonna eri piirkonnad ja ei tohiks piirduda vaid maakonna keskusega.

Määruse §-s 6 kirjeldatakse koordinatsioonimudeli rakendamise ühikuhindasid.

Ühikuhinna kulude sisu:

- 1. Projektijuhtimise tunnihind = 21,67 eurot**, mis sisaldab 15,48 eurot tööandja kulu ehk palgafondi + 6,19 eurot muud kulud (40% otsestest personalikuludest - projekti tegevustega seotud majanduskulud ja projekti kaasatud arendustegevused).
- 2. Projektijuhtimise kuutasu = 3457,01 eurot**, mis sisaldab 2469,29 eurot tööandja kulu ehk palgafondi + 987,72 eurot muud kulud (40% otsestest personalikuludest - projekti tegevustega seotud majanduskulud ja projekti kaasatud arendustegevused).
- 3. Kompleksjuhtumite lahendamise koordineerimise tunnihind = 17,76 eurot**, mis sisaldab 12,69 eurot tööandja kulu ehk palgafondi + 5,07 eurot muud kulud (40% otsestest personalikuludest - projekti tegevustega seotud majanduskulud ja projekti kaasatud arendus- ja muude spetsialistide tasustamine).
- 4. Kompleksjuhtumite lahendamise koordineerimise kuutasu = 2836,34 eurot**, mis sisaldab 2025,96 eurot tööandja kulu ehk palgafondi + 810,38 eurot muud kulud (40% otsestest personalikuludest - projekti tegevustega seotud majanduskulud ja projekti kaasatud arendus- ja muude spetsialistide tasustamine).

Projekti eelarve koostatakse projektijuhi ja koordinaatori töötunde arvestades, samuti on nende tõendamine toetuse väljamaksmise aluseks.

Alljärgnevalt on kirjeldatud koordinatsioonimudeli **ühikuhindade kujunemise metoodikat**.

Ühikuhinna kehtestamise eesmärk on vähendada nii toetuse saajate kui ka toetuse andja administratiivset koormust ja projektide administreerimisega kaasnevaid kulusid ehk lihtsustada projekti rahastamist. Lihtsustamise nõue tuleneb ühendmääruse^[1] § 18 lõikest 1, mille kohaselt toetatakse projekti kogumaksumusega kuni 200 000 eurot lihtsustatud kulude arvestuse alusel. Avatud taotlusvoorus võib rahastatavate projektide maksumus jääda alla 200 000 euro, seega rakendub lihtsustamise nõue.

Kaaludes valikut ühikuhindade, ühtse määra ja kindlasummalise makse vahel, välistati kohe ühtse määra kasutamine kui kõige koormavam lahendusviis. Arvestades, et rahastatavate projektide tegevused ja oodatavad väljundid/tulemused on sarnased, langes valik ühikuhindade kasuks.

^[1] Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrus nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/121092022003>.

põhjusel, et projektidele, mis võivad sihtrühmade suuruse võrra piirkonniti erineda, pole sihtrühmaga seotud tulemuste defineerimiseks piisavalt vajalikke alusandmeid. Ühikuhindade kasuks räägib ka asjaolu, et kõikides toetust saavates projektides on nii toetuse saaja kui ka tegevused sarnased ning toetatava tegevuse tegemist on võimalik hõlmata standardraamistikuga.

Koordinatsioonimudeli rakendamine eeldab teatud rollide täitmist ning meetmest rahastatakse ülesannete täitmist juhtumite lahendamisel, tiimitöö koordineerimisel ja piirkondliku võrgustiku loomisel ja töös hoidmisel.

Käimasolevas projektis osalevate piirkondade taotlustele ja aruannetele tuginedes saab teha järelduse, et koordinatsioonimudeli rakendamiseks piirkonnas tuleks palgata projektijuht ja koordinaator(id). Vaatamata sellele, kuidas iga piirkond on ametikohad nimetanud, on vaja palgatud tööjõuga saavutada määruses nimetatud väljundnäitajad.

Projektijuhi ülesanded on juhtumikorralduse välised. Projektijuht on toetuse saaja poolne kontaktisik rakendusasutusele, kes muu hulgas vastutab aruannete täitmise eest. Projektijuhi ülesanneteks võivad olla näiteks juhtrühma ja võrgustiku laiendamise ja toimimisega seotud tegevused, sealhulgas võrgustikuliikmete kohtumiste korraldamine, piirkondliku teenuste ja toetuste korralduse väljaselgitamine koos probleemide ja arendusvajaduste väljatoomisega ning toimiva praktika väljaselgitamine ja tutvustamine.

Koordinaator on kompleksjuhtumite lahendamise eest vastutav isik, kelle peamised ülesanded on juhtumiplaani elluviimise korraldamisega seotud tegevused, sealhulgas iga teenuse puhul vastava osapoolega kokkulepete sõlmimine, et inimene saaks talle vajalikke teenuseid, samuti juhtumiplaani muudatuste aja- ja asjakohane kajastamine jmt.

Piirkondadele ette nähtud toetust makstakse 24 kuud. Toetust makstakse ühikuhindade alusel. Toetuse väljamaksmiseks esitab toetuse saaja iga kuu viiendaks kuupäevaks toetuse andjale maksetaotluse eelmise kuu kulude kohta. Esimese maksetaotlusega koos esitatakse ka projektijuhi ja koordinaatori projekti tegevustesse kaasatust tõendavad dokumendid, milleks on näiteks tööleping, ametijuhend, töötaja asendust tõendav dokument. Nimetatud dokumentides peab olema selgelt märgitud see, milliste ülesannetega projektijuht ja koordinaator tegelevad, samuti see, mis on töötamise koormus. Rakendusasutusel on õigus eespool nimetatud dokumente küsida jooksvalt 24 kuu jooksul.

Kui projektiga seotud projektijuht ja koordinaator saavad töötasu ainult projekti eelarvest, ei ole eraldi tööajatabelit vaja täita ega esitada. Kui töötaja teeb projektiga seotud tegevusi täistööajaga, arvestatakse projektijuhtimise kuutasuks 3457,01 eurot ja kompleksjuhtumite lahendamise koordineerimise kuutasuks 2836,34 eurot. Kui töötaja teeb projektiga seotud tegevusi osakoormusega, arvestatakse tasu tunnihinna alusel. Kui projekti tegevused on töötajale mingi protsendi ulatuses lisatöö, tuleb igal kuul koos maksetaotlusega esitada ka tööajatabel.

Määruse §-s 7 nähakse ette projektide elluviimise ajaks 24 kuud. Vastav periood algab kõige varem 01.01.2023, aga kõige hiljem kahe kuu jooksul taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Selliselt on võimalik toetuse saajatel, kelle eelmise projekti abikõlblikkuse periood lõppes näiteks 2022. a lõpuga, jätkata tegevustega sujuvalt, ilma et tekiks vajadust lisarahastuse leidmiseks. 24-kuuline periood on piisav aeg, et maakonnaülest võrgustikku luua või arendada ja töös hoida ning koordinatsioonimudelit katsetada, kuivõrd kõik projektid, mille elluviimiseks toetust taotletakse, on juba varem algatatud.

Abikõlblikud ei ole kulud, millele on juba eraldatud toetust teisest meetmest. Seega loetakse abikõlblikeks tegevusi peale seda, kui eelmine projektiperiood on lõppenud, ja tegevuste algusaeg tuleb järjestada kõige varem eelmise projekti lõppemisega, st mitte varem kui abikõlblikkuse perioodi algus.

Kui taotleja soovib kulude hüvitamist tagasiulatuvalt (kõige varem 01.01.2023), tuleb tal koos toetuse taotlusega esitada projektiga seotud tegevuste ülevaade, näiteks toimunud kohtumiste kohta allkirjalehed vastavalt lisas 2 sätestatud vormile.

Samas tuleb silmas pidada seda, et kui taotlust ei rahuldata, kannab toetuse taotleja ise taotluse rahuldamata jätmise otsusele eelnenud kulud.

Määruse §-s 8 nähakse ette toetuse piirsumma, milleks on lõike 1 kohaselt kuni 219 113 eurot ühele projektile.

Arvestuslikult on summa kujunenud ühe projektijuhi ja kahe koordinaatori ametikoha kohta. Varem maakonnaülest mudelit katsetanud piirkonnad on välja toonud rohkem kui ühe koordinaatori ametikoha vajaduse, et kompleksjuhtumite koordineerimine oleks tõhusam.

Lõike 2 kohaselt on toetuse maksimaalne osakaal 100% projekti kuludest, mis tähendab, et toetuse saaja omafinantseering ei ole nõutud.

Määruse 3. peatükis „Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele“ sätestatakse nõuded toetuse taotlejale, partneritele ja taotlusele ning taotleja õigused ja kohustused.

Määruse §-s 9 on esitatud nõuded taotlejale ja partnerile.

Lõige 1 sätestab, et taotleja või tema partner peab olema varem koordinatsioonimudeli rakendamiseks toetust saanud ehk taotlejal või partneril peab olema juba välja kujunenud võrgustik. Seega on tagatud, et koordinatsioonimudelit on samas piirkonnas juba katsetatud ning piirkonnas jätkatakse varasemate tegevustega või neid laiendatakse maakonnaüleseks.

Varem toetust saanute põhjal saab taotleja olla järgmistest maakondadest: Lääne-Virumaa, Järvamaa, Raplamaa, Saaremaa, Viljandimaa, Valgamaa, Pärnumaa ja Tartumaa.

Lõikes 2 on loetletud võimalikud taotlejad.

Toetuse taotlejaks võib olla taotluses nimetatud projekti piirkonda ehk konkreetset maakonda teenindav haigla, võttes aluseks Vabariigi Valitsuse 2. aprilli 2003. a määruse nr 105 „Haiglavõrgu kava“¹ §-s 2 esitatud loetelus kirjeldatud haiglad. Taotlejaks saab olla haigla, mis pakub teenust sellele piirkonnale, kus projekti tegevused ellu viiakse. Näiteks saab Valgamaal taotlejaks või partneriks olla üldhaigla AS Valga Haigla või piirkondlik haigla Tartu Ülikooli Kliinikum, mis saab olla nii Tartumaa kui Valgamaa projektis nii taotlejaks kui ka partneriks.

Taotlejaks võib olla ka nimistuga perearst, kes osutab tegevusloa alusel üldarstiabi, kuid partneritena peab olema kaasatud veel vähemalt neli nimistuga perearsti (või nimistu pikaajalist asendajat). Pikaajalise asendaja kord on sätestatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse² §-s 8¹ ja §-s 57.

Laiem taotlejate ring annab võimaluse katsetada, kuidas projekti eesmärgid saavad täidetud, kui piirkondades on taotlejaks erinevad võrgustiku osapooled. See aitab kaasa üle-eestilise mudeli loomisele, sest ilma katsetamata on keeruline võimalikke toimivaid variante kaaluda.

Lõikes 3 sätestatakse osapooled (taotleja ja partner), kes on valmis koostöös oma piirkonna sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuvaldkonna, aga ka külgnevate valdkondade esindajatega koordinatsioonimudelit ellu viima. Projekti tegevustesse peavad olema kaasatud kõik lõikes 3 nimetatud osapooled. Selline tuumikosapoolte kombinatsioon on oluline, kuivõrd need on ühelt poolt kõige tõenäolisemad kohad abivajajate märkamiseks ja teisalt saavad just nemad koostööd tehes süsteemseid muutusi ellu viia. Samas on oluline, et tuumikosapoolte kõrval tehakse kindlaks kõik teised piirkondlikult olulised osapooled, kes samuti panustavad abivajajate abistamisse.

¹ Haiglavõrgu kava haiglad <https://www.riigiteataja.ee/akt/13353001?leiaKehtiv>.

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/111032023092>.

Ühes projektis peab üldarstiabi osutajate seas olema vähemalt viis nimistuga perearsti (või nimistu pikaajalist asendajat). Viie perearsti nõude täitmiseks võivad partneriteks olla näiteks tegevusloaga perearstipraksis kolme nimistuga perearstiga, üks nimistuga perearst, kes osutab tegevusloa alusel üldarstiabi FIE-na, ja nt üks perearst, kes osutab teenust OÜ kaudu, millel on üldarstiabi tegevusluba. Tulemuslikum on kaasata perearste mitmest piirkonna KOVist.

Lõige 4 sätestab erisuse, mille kohaselt ei pea Tartumaa ja Pärnumaa täitma nõuet, et kaasatud peavad olema kõik maakonna KOVid.

Tartumaa ja Pärnumaa puhul rakendatakse erandit ning ei nõuta terve maakonna osalust, sest need kaks piirkonda on rahvaarvult võrreldes teiste projektis osalevate piirkondadega märgatavalt suuremad, kuid väljundnäitajad on kõigil piirkondadel samad.

Pärnumaalt osales 2022. aasta koordineerimisprogrammi meetmes Pärnu linn ja selleks, et jätkata, on vaja Pärnumaalt kaasata lisaks vähemalt üks KOV, kuid soovituslik on kaasata võimalikult palju KOVe ja võimaluse korral osaleda terve maakonnaga.

Tartumaal on varem koordineerimisprogrammi katsetanud Tartu linn ja Elva vald koos Nõo vallaga. Selle maakonna puhul on eelduseks, et Tartu linn ja Elva vald ning Nõo vald katsetaksid koordineerimisprogrammi ühtse tervikuna ja kaasaksid võimaluse korral ka teised maakonna KOVid. Kui jätkuprojektis soovib osaleda vaid Tartu linn või Elva vald koos Nõo vallaga, tuleb kaasata vähemalt üks uus KOV, kuid soovituslik on katsetada programmi mudelit maakonnaüleselt.

Lõige 5 sätestab, et taotleja ega partner ei tohi olla Harju maakonnast. Harjumaal on seni koordineerimisprogrammi katsetatud vaid Haabersti ja Lasnamäe linnaosas. Mitme projektiperioodi vältel on selgunud, et Tallinnale ja Harjumaale pole seni katsetatud toetustingimustele vastavad mudelid sobinud ning sellele piirkonnale otsitakse sobivat lahendust. Samas tuleb tähele panna, et haigla, mis kaasatakse partnerina, võib olla Harju maakonnast.

Määruse § 10 sätestab taotleja õigused ja kohustused, mis on määratud ühendmääruse §-s 2.

Taotlejal on õigus projekti tegevustega alustada enne taotluse rahuldamise otsuse tegemist vastavalt määruse § 7 lõigetele 2 ja 3.

Määruse § 11 sätestab nõuded taotlusele ja toetuse taotlemise eelarvele.

Lõike 1 kohaselt tuleb taotluse koostamisel arvestada ühendmääruse § 4 lõigetes 1–3 sätestatuga ning taotlus peab vastama nõudele, et toetust taotletakse kõigi toetuse andmise eesmärkide (määruse § 3 lõige 1) ja toetatavate tegevuste (määruse § 5 lõige 2) elluviimiseks.

Taotlus ja eelarve peavad sisaldama teavet selle kohta, kuidas taotleja täidab määruse § 3 lõikes 1 nimetatud eesmärgid.

Taotlus ja eelarve peavad sisaldama teavet selliselt, et oleks arusaadav, kuidas määruse § 5 lõikes 2 nimetatud toetatavaid tegevusi plaanitakse korraldada.

Lõige 2 nimetab toetuse taotluse sisule esitatud nõuded.

Punkt 1 sätestab, et taotlusega koos tuleb esitada taotleja partnerite kinnitused projektis osalemise kohta, mis on sätestatud määruse lisas 1.

Punkt 2 sätestab, et lähtudes määruse lisas 5 nimetatud nõuetest, tuleb taotluses võimalikult sisukalt kirjeldada piirkonnas seni toimunud koordineerimisprogrammi mudelit, mida soovitakse senises koordineerimisprogrammis muuta, arendada, parendada ning kuidas jätkatakse mudeli rakendamisega. Samuti tuleb esitada 24 kuu tegevuskava kvartalite kaupa. Ühte kvartalit ehk kolme kuud loetakse alates projekti alustamisest.

Lõige 3 sätestab, et toetust ei saa taotleda nende kulude katmiseks, millele on juba eraldatud toetust teisest meetmest, riigisisestest või muudest välisabi vahenditest. Näiteks, kui piirkond on juba tellinud mõne analüüsi probleemide väljaselgitamiseks ja saab selle jaoks ka toetust muudest vahenditest, ei tohi neid kulusid katta käesoleva projekti eelarvest.

Taotluses on oluline kirjeldada projektiga seonduvat võimalikult selgelt ja täpselt.

Määruse 4. peatükis „Toetuse taotlemine ja menetlemine“ sätestatakse taotlemise tähtaeg ja taotluse esitamise viis, taotluse menetlemine, taotleja ja partneri ning taotluse nõuetele vastavuse kontroll, projektide hindamise, taotluste rahuldamise tingimused ja kord, taotluse rahuldamata jätmine.

Määruse § 12 sätestab taotlusvooru avamise viisi.

Lõige 1 sätestab, et taotlusvooru eelarve ja ajakava kinnitab rakendusasutus ning edastab info rakendusüksusele.

Lõige 2 sätestab, et vähemalt kümme kalendripäeva enne taotlusvooru avamist teavitab rakendusüksus avalikkust ja sihtrühmi oma veebilehe www.rtk.ee kaudu. Sotsiaalministeerium edastab sihtrühma kontaktid rakendusüksusele.

Lõige 3 sätestab, et rakendusüksus võib taotlusvooru sulgeda enne tähtaega, kui see on rakendusüksusega kooskõlastatud.

Määruse § 13 sätestab taotlemise korralduse, taotluse esitamise tähtaja, taotluse esitamise viisi ja taotluste menetlusaja.

Määruse § 14 käsitleb taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastaks tunnistamist.

Määruse § 15 reguleerib taotluses kajastuva projekti hindamist, selle raames kohaldatavaid valikukriteeriume ja valiku korda. Vastavalt rakenduskava seirekomisjonis heaks kiidetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artikli 40 lõike 2 punkti a kohaste tegevuste valikukriteeriumitele ja -metoodikale sätestatakse antud määruse alusel antavale toetusele lävend, millest alates taotlused rahuldatakse. Lävend sätestatakse, kirjeldades lävendi vastavuseks olevaid asjaolusid (punkte ei anta). Rahuldatakse kõik taotlused, mille tegevus panustab määruse § 3 lõikes 1 nimetatud eesmärgi täitmisel ja tagab kõikide § 3 lõikes 3 nimetatud näitajate saavutamise. Kõik projektid peavad panustama § 3 lõikes 4 nimetatud väljundnäitaja saavutamisse. Kuna tegu on jooksva taotlusvooriga, hinnatakse taotlusi koondina kokku vastavalt sätestatud lävendile ning taotluste rahastamise eelarve mahu piires saavad rahastuse projektid, mis vastavad seatud lävendile, kuni eelarve ammendumiseni.

Lõige 1 annab volitusnormi kehtestada valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga taotluste hindamise kord ja moodustada vähemalt kolmeliikmeline hindamiskomisjon (edaspidi *komisjon*). Komisjon koosneb nii RTK kui ka Sotsiaalministeeriumi töötajatest.

Lõikega 2 reguleeritakse millise aja jooksul peab rakendusüksus nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused edastama komisjonile hindamiseks.

Lõikes 3 on kirjeldatud, milliste valikukriteeriumite alusel komisjon nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste projekte hindab. Hindamise aluseks olevad täpsemad hindamiskriteeriumid on määruse lisas 4.

Punkt 1 sätestab, et projekti tegevused peavad olema võimalikult täpselt ja sisukalt sõnastatud, olema kooskõlas määruse eesmärkidega ning panustama tulemusnäitajate saavutamisse. Hinnatakse projektide kooskõla valdkondlike arengukavadega ja panust rakenduskava

erieesmärki ning meetme eesmärkidesse, sealhulgas projekti tulemuste ja mõju eeldatavat ulatust ning vajaduse korral väljundite ja tulemuste kestlikkust pärast projekti lõppu.

Punkt 2 sätestab, et projekti tegevuste eesmärgipüstitus peab olema põhjendatud ehk projektiga tahetakse olemasolevat olukorda muuta ja parandada, tuues välja võimalikke lahendusi ja tegevusi, ning planeeritud ajakava peab olema realistlik. Hinnatakse, kas tegevused aitavad kaasa meetme 21.4.9.1 „Iseseisvat toimetulekut toetavate ja kvaliteetsete sotsiaalteenuste ning hooldusvõimaluste tagamine“ eesmärgi saavutamisele.

Punktis 3 hinnatakse projekti kuluefektiivsust. Planeeritud eelarve kujunemist kirjeldavad toetuse taotlejad eelarve seletuskirjas, kus näidatakse, et kulud on vajalikud ja mõistlikud.

Hinnatakse, kas ühikuhinnaga metoodikat kasutades on arvestatud nii palgafondi kui muude kulutustega, mis aitavad projekti eesmarke saavutada. Projekti piirsumma on arvestuslikult kujunenud ühe projektijuhi ja kahe koordinaatori ametikoha kohta. Eelarve planeerimisel peavad taotlejad lähtuma varasematest kogemustest sama tüüpi kulude tegemisel ja korrigeerima hindu vajaduse korral tarbijahinnaindeksi prognoositava muutusega. Uut tüüpi kulude planeerimisel uuritakse hindasid turult või töötatakse need ise välja.

Punktiga 4 hinnatakse toetuse taotleja ja partneri suutlikkust projekti ellu viia. Taotleja ja partner peavad vastama määruses sätestatud nõuetele. Nimetatud kriteerium on vastavuskriteerium, mille puhul rakendusüksus kontrollib, kas taotleja juriidiline vorm vastab määruse § 9 lõikes 2 sätestatule, arvestades lõigetes 3 ja 4 nimetatud piiranguid.

Punkt 5 sätestab, et lisaks projekti eesmärkidele võetakse arvesse riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ põhimõtteid. Hinnatakse, kuidas lisaks projekti vahetutele eesmärkidele võetakse arvesse ja aidatakse kaasa „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete eesmärkide saavutamisele. Projektid peavad panustama „Eesti 2035“ sihtidesse ja aluspõhimõtetesse, edendades horisontaalselt regionaalarengu, soolise võrdõiguslikkuse, võrsete võimaluste ja ligipääsetavuse põhimõtteid. Määruse ettevalmistamisel ja rakendamisel on võetud arvesse inimeste vajadusi ning tagatakse, et inimese soo, vanuse, rahvuse, nahavärvuse, usutunnistuse või veendumuste, vanuse, puude või seksuaalse sättumuse tõttu ei diskrimineerita ühtegi sihtrühma liiget. Nõustamisel, teabepäevadel ja muudel üritustel jäetakse piisavalt aega küsimustele vastamiseks, et aidata osalejatel kinnistada kuuldu nendele sobivas tempos.

RÜ teeb jooksvalt laekunud taotluste vastavushindamise ning edastab taotlused komisjonile. Komisjon teeb vastavushindamise läbinud taotluste kohta kümne tööpäeva jooksul otsuse taotluste rahuldamiseks ning edastab kolme tööpäeva jooksul RÜle ettepaneku toetuste määramiseks. Kui tähtpäev satub puhkepäevale, on tähtpäev nimetatud kuupäevale järgnev esimene tööpäev.

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatuga (vt seletuskirja lisa 1).

Vastavalt rakenduskava DNSH analüüsile ei hõlma meede selget kokkupuudet keskkonnanäesmärkidega. Tegevused ei kahjusta oluliselt ühtegi keskkonnanäesmärki ning need ei tohiks suurendada negatiivset keskkonnamõju. Selleks tagatakse, et tegevuste raames korraldatavatel üritustel (nt koolitused) ja teadlikkuse suurendamisel välditakse trükimaterjalide kasutamist, eelistades digitaalsel kujul materjalide ettevalmistamist ja osalejatele jagamist ning materjale ja vahendeid korduvkasutatakse maksimaalselt (st valitakse pikema elueaga vastupidavamad tooted, mida saab vajaduse korral korduvalt kasutada). Üritusi tuleb planeerida läbimõeldult, et nendel osalemine oleks minimaalse ökoloogilise jalajäljega: võimaluse korral eelistada veebilahendusi, et vältida üleliigset transpordikasutust või tagada transpordi tõhusam planeerimine ja marsruutimine CO₂-heite vähendamiseks. Toitlustuse korraldamisel tuleb vältida toidujäätide tekkimist (täpsustades osalejate arvu ja toidu valikut) või mõelda läbi kuidas ülejäänud toitu kasutada, pakendamisel ja serveerimisel eelistada biolagunevaid või korduvkasutatavaid

nõusid ja pakendeid. Teenuste ja toodete (mööbel, puhastustooted, kontoritarbed, IT-seadmed) riigihangetes tuleb kasutada keskkonnahoidlikkuse kriteeriumeid.

Lõigetes 4–6 sätestatakse, et projekte hinnatakse skaalal 0–1 ja maksimaalne punktisumma on 5 ning kui valikukriteeriumile antav hinne on 0, lõpetatakse taotluste edasine hindamine.

Lõikes 7 sätestatakse, et lävendi ületanud ehk positiivseks hinnatud projekti kohta edastatakse rakendusüksuse poolt ettepanek taotluse rahuldamiseks hiljemalt 20 tööpäeva pärast rakendusüksuselt laekumisest.

Määruse § 16 sätestab taotluse rahuldamise tingimused ja korra.

Taotlused rahuldatakse vastavalt hindamiskomisjoni ettepanekule ning taotlejale saadetakse toetuse taotluse kohta tehtud otsus viie tööpäeva jooksul. Taotluse rahuldamise otsuses täpsustatakse toetuse saaja õigusi, kohustusi ja tingimusi.

Määruse § 17 sätestab taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja korra ning taotluse osalise rahuldamise tingimused.

Määruse 5. peatükis „Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine“ sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise kord.

Määruse § 18 sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmise tingimused.

Määruse § 19 sätestab taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise korra.

Määruse 6. peatükis „Toetuse saaja ja partneri õigused ning kohustused“ sätestatakse toetuse saaja ja partneri õigused ning üldised kohustused, kohustused võrgustikutöös ja kompleksjuhtumite lahendamisel.

Määruse §-s 20 sätestatakse toetuse saaja ja partneri õigused ja kohustused

Lõige 1 sätestab, et toetuse saajal ja partneril on õigus saada rakendusüksuselt infot ja selgitusi õigusaktides sätestatud nõuete, lepingu ning toetuse saaja õiguste ja kohustuste kohta.

Lõige 2 sätestab, et toetuse saaja ja partner peavad täitma ühendmääruse §-des 10 ja 11 nimetatud kohustusi, muu hulgas tagab toetuse saaja projekti elluviimiseks vajalike õigusaktides ette nähtud lubade ja kooskõlastuste olemasolu. Toetuse saaja tagab, et § 3 lõikes 3 nimetatud väljundnäitajad saavad täidetud.

Lõige 3 sätestab, et partner peab täitma ühendmääruse § 10 lõigetes 2 ja 3 ja §-s 11 ning käesolevas määruses sätestatud kohustusi.

Lõige 4 sätestab, et toetuse saaja ja partnerid on kohustatud kompleksse abivajadusega inimesele abi pakkudes lähtuma valdkonna heast tavast, kutse-eetikast, andmekaitse põhimõtetest ja kehtivast õigusest.

Lõige 5 sätestab, et toetuse saajal on kohustus sisestada sündmuste infosüsteemi projekti tegevustes osalenute andmed ning need peavad olema korrektselt sisestatud iga kvartali teise nädala lõpuks.

Lõige 6 sätestab, et partneri loobumisest tuleb teavitada esimesel võimalusel rakendusüksust. Toetuse saaja peab leidma uue partneri sama valdkonna esindajate seast kahe kuu jooksul alates sellest kui partner teatas loobumisest. Uue partneri kinnituskiri tuleb esitada rakendusüksusele.

Kui toetuse saaja partneri loobumisel uut partnerit kahe kuu jooksul ei leia võib rakendusüksus tunnistada taotluse rahuldamise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks ja vähendada selles osas toetust või nõuda kogu toetus tagasi.

Määruse § 21 sätestab toetuse saaja ja partnerite kohustused võrgustikutöös.

Nii taotleja kui partnerid peavad täitma järgmistes punktides nimetatud kohustusi.

Punkti 1 kohaselt peavad nii taotleja kui partnerid panustama piirkonna sotsiaal- ja tervishoiuteenuse osutajate vahelise koostöö parandamisse. Taolise sisulise koostöö parandamine ei ole ainult taotleja, vaid ka kõikide partnerite kohustus.

Punkt 2 kohaselt peavad taotleja ja partnerid nimetama juhtrühma liikmed, kes on kohustatud osalema kohtumistel.

Punkt 3 sätestab, et toetuse saaja ja partnerid peavad osalema piirkondlikus võrgustikutöös ja võrgustikukohtumistel ning võrgustikutöö koordineerimiseks on valitud ka juht.

Punkt 4 sätestab võrgustikuliikmete omavahelise infovahetuse korralduse. Sellistes võrgustikes on väga oluline paika panna üldine töökorraldus, mille juures teabe vahetamine on olulisemaid aspekte.

Punkt 5 järgi tuleb projekti jooksul korraldada vähemalt kümme võrgustikuliikmete kohtumist, mille tulemusel toimib võrgustik eesmärgipäraselt ja tõhusalt.

Punkt 6 sätestab võrgustikutöö peamised ülesanded, milleks on piirkonna võimaluste ja arendusvajaduste ning toimiva praktika väljaselgitamine, abivajajate sihtrühmade kirjeldamine (sh soo, vanuse jne tunnuste järgi), piirkonnas tegutsevate osapoolte toimivaks piirkondlikuks võrgustikuks kokku toomine ja osapoolte rollides kokkuleppimine.

Punkt 7 sätestab, et taotleja ja partnerid peavad tagama piirkonnas abivajajatele tervikliku toe korraldamise ja selle järjepidevuse. Näiteks võib võrgustikutöö tulemusena selguda, kuidas saaksid kiirabi, perearstid ja KOV töötada selliselt, et info abivajajast paremini liikuma hakkaks.

Punkti 8 järgi tuleb igale määruse lisas 3 „Üksikjuhtumite lahendamise seotud ja piirkondlikud ülesanded“ (edaspidi *määruse lisa 3*) nimetatud ülesandele määrata täitja ametikoha täpsusega. Need on ülesanded, mis on koordineerimismudeli aluseks.

Punkti 9 kohaselt tuleb võrgustikukohtumistel analüüsida määruse lisa 3 punktis 2 nimetatud piirkondlike ülesannete jaotamise asjakohasust ja vajaduse korral muuta ülesannete jaotust spetsialistide vahel.

Punkti 10 kohaselt peavad taotleja ja partnerid tagama projektis osalenud võrgustikuliikmetelt tagasiside kogumise ja analüüsimise.

Määruse § 22 sätestab toetuse saaja ja partnerite kohustused kompleksjuhtumite lahendamisel.

Nii toetuse saaja kui partnerid peavad täitma punktides 1–4 nimetatud kohustusi.

Punkt 1 sätestab, et projektis osalejad peavad koostöös saavutama § 3 lõike 3 punktides 1 ja 2 nimetatud väljundnäitajad.

Punkt 2 sätestab, et määruse lisas 3 nimetatud üksikjuhtumitega seotud ülesannetele tuleb leida ja nimetada täitjad ametikoha täpsusega ning tagada tuleb ülesannete lahendamine.

Punkti 3 järgi tuleb kompleksse abivajadusega inimese abistamine korraldada, lähtudes SHS §-s 9 sätestatud juhtumikorralduse põhimõttest.

Punkt 4 järgi peavad nii taotleja kui partnerid tagama projektis osalenud kompleksse abivajadusega inimestelt tagasiside kogumise ja analüüsimise.

Punkt 5 järgi tuleb vältida kompleksse abivajadusega inimeste abistamisel ebavõrdset kohtlemist soo, rahvuse või rassi, puude, seksuaalse sättumuse või veendumuse tõttu ja tagada ligipääsetavus.

Määruse § 23 sätestab toetuse saaja ja partnerite muud kohustused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse saaja ja vajaduse korral ka partnerid kohustatud osalema Sotsiaalministeeriumi korraldatavatel koordineerimismudeli rakendamist toetavatel koolitustel ja muudel koordineerimismudeli rakendamisega seotud kohtumistel. Kohtumistel saadud teave on väga oluline edasiste tegevuste jaoks ja hea alus selleks, kui peaks tekkima vajadus koordineerimismudeli rakendamise juures midagi muuta. Sellisteks koolitusteks on näiteks

juhtumikorralduse rakendamine, sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuvaldkonna õiguslikud alused, andmekaitse, tiimi- ja võrgustikutöö, võrdse kohtlemise alused jmt.

Regulaarselt toimuvatel kohtumisel Sotsiaalministeeriumiga osaleb toetuse saaja esindaja ja vajaduse korral partneri(te) esindaja(d). Regulaarsed kohtumised projektis osalejatega ja Sotsiaalministeeriumiga lepitakse kokku esimesel kohtumisel pärast taotlusvooru lõppu.

Lõike 2 järgi kohustub toetuse saaja tagama, et Sotsiaalministeeriumi korraldatud kohtumistel, kus käsitletakse eri piirkondade toimivat praktikat ja esile kerkinud probleeme, osaleb piirkonnast vajaduse korral nii sotsiaalhoolekande- kui tervishoiuvaldkonna esindaja.

Toetuse saaja ja partnerid peavad andma tagasisidet rakendusasutusele ette valmistatud koordinatsioonimudeli rakendamist toetavate juhendmaterjalide ja abistavate vahendite rakendatavuse kohta.

Määruse 7. peatükis „Aruannete esitamine“ sätestatakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise kord.

Määruse §-s 24 sätestatakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise kord ja selle sisu. Projektis osalevate piirkondade kogemustele ja tagasisidele tuginedes täiendatakse üle riigi rakendatava inimkeskse sotsiaalhoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordinatsioonimudeli kontseptsiooni, et oleks võimalik koordinatsioonimudel käivitada üle Eesti.

Lõikes 1 sätestatakse, mis info ja millised dokumendid tuleb rakendusüksusele aruandega esitada. Aruanne hõlmab väljundnäitajate saavutamise ja toimunud tegevuste lühikirjelduse ülevaadet, millele on lisatud tegevuste toimumist ja näitajate saavutamist tõendavad dokumendid. Aruandega koos tuleb esitada võrgustikuliikmete ja juhtumitiimi kohtumistel osalenute allkirjastatud allkirjalehed (kõik kehtestatud vormi väljad peavad olema nõuetekohaselt täidetud), mille vorm on määruse lisa 2. Kohtumise puhul tuleb arvestada virtuaalsete kohtumiste tõendamise nõuetega, mis on leitavad allkirjalehel olevalt veebilingilt. Samuti tuleb kirjeldada piirkondliku koordinatsioonimudelit ning tuua välja, millised formaalsed kokkulepped võrgustikutöö toimimiseks on osapoolte vahel sõlmitud.

Lõige 2 sätestab, et lõpparuandes tuleb muu hulgas kajastada ka ellu viidud tegevuste panust puutumust omavate „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamisse.

Lõige 3 sätestab, et toetuse saaja esitab rakendusüksusele projekti elluviimise kohta aruande e-toetuse keskkonna kaudu kaks korda aastas. Kui tähtpäev satub puhkepäevale, esitatakse aruanne sellele järgnevak tööpäevaks.

Lõikes 4 sätestatakse, et rakendusüksusel on aega aruande kontrollimiseks kuni 20 tööpäeva.

Lõige 5 sätestab, et puuduste korral antakse toetuse saajale kümme tööpäeva nende kõrvaldamiseks. Kui aruandes puudusi ei esine, kinnitab rakendusüksus aruande.

Lõikes 6 sätestatakse, et lõpparuanne peab olema esitatud 30 päeva jooksul projekti lõppkuupäevast, kuid kui vahearuande ja lõpparuande esitamise vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse vaid lõpparuanne.

Lõige 7 sätestab, et kui e-toetuse keskkonna töös esineb tehniline viga, mis takistab taotluse tähtjaks esitamist, loetakse taotluse esitamise tähtpäevaks järgmine tööpäev pärast vea likvideerimist.

Määruse peatükis 8 „Toetuse maksmise tingimused“ sätestatakse toetuse maksmise tingimused ja korraldus.

Määruse § 25 kohaselt peab toetuse saaja esitama rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu makse saamise aluseks nõutud dokumendid ja tõendid, mis tõendavad ühikuhinna aluseks olevat tööaega: tööleping, ametijuhend, juhatuse käskkiri, tööajatabel või töötaja asendust tõendav dokument. Inimese projektiga seotud tööülesanded peavad olema tööle võtmise lepingus või ametijuhendis detailiselt kirjeldatud. Samuti tuleb tõendada projektiga seotud täiskoormust ning osalise koormus korral töötundide arvu ühes kuus. Osalise projektiga hõivatuse/koormuse korral makstakse toetus välja vaid töötunni ühikuhinna alusel. Ühikuhinnaks olev töötunni hind hõlmab 40% ulatuses projekti muude kulude kui tööjõukulu katet.

Määruse § 26 sätestab, et rakendusüksus võib toetuse maksmise aluseks olevate dokumentide menetlemise osaliselt või täielikult peatada ühendmääruse §-s 33 sätestatud juhul.

Määruse peatükis 9 „Finantskorrektsioonid ja vaided“ sätestatakse vastavad korrad.

Määruse § 27 sätestab finantskorrektsioonide tegemise ja toetuse tagasimaksmise tingimused.

Määruse § 28 sätestab vaiete esitamise korra.

Määrusel on viis lisa:

Lisa 1 annab ette partnerite kinnituse vormi.

Lisa 2 annab ette võrgustikuliikmete, juhtumitiimi ja muudel projektiga seotud kohtumistel osalenute allkirjastatud allkirjalehe vormi.

Lisa 3 kirjeldab üksikjuhtumite lahendamise seotud ja piirkondlikke ülesandeid, mis on koordineerimismudeli toimimise aluseks.

Lisa 4 sätestab hindamise alused, kus on välja toodud punktid, mille alusel taotlusi hinnatakse.

Lisa 5 on taotluse kirjeldus, kus on esitatud kriteeriumid, millele peab taotlus vastama.

III. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Määruse koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;

2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

IV. Määruse mõjud

Määruse alusel saavad toetust eri piirkonnad üle Eesti, et parandada koordineeritud abi pakkumist kompleksse abivajadusega inimestele. Määruse otsesed mõjud on: 1) abivajadusega inimeste ja nende lähedaste koormuse vähendamine asjaajamisel sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuvaldkonnas; 2) abivajadusega inimestele õigeaegse ja nende vajadustele vastava abi pakkumine, sealhulgas võimalikult kaua koduses keskkonnas toimetuleku toetamine; 3) koordineerimismudeli kontseptsiooni täiendamine.

Toetatavate projektide elluviimisel on oluline mõju riigivalitsemisele. Planeeritud projektide edukas elluviimine toetab ühtlast arengut ja elukvaliteedi paranemist.

Sotsiaalne mõju

Avatud taotlusvoorus antakse toetust taotlejale, kelle partneriteks on KOVid, haigla ja perearstid. Lisatööjõu palkamisega saab KOV võimaluse tegeleda kompleksse abivajadusega inimesega koordineeritult, mistõttu väheneb inimese enda ajakulu asjaajamisele eri valdkondade vahel.

Koordinatsioonimudeli rakendamine aitab ennetada institutsionaalsetele teenustele sattumist ja vähendada pereliikmete hoolduskoormust, kuna abivajaja saab õiget abi ning ei piirduta ainult KOVi teenus(t)e pakkumisega.

Käimasoleva projekti tulemuste põhjal saab väita, et pärast võrgustikutöö käimasaamist abivajajast teavitamine suureneb ning inimesed saavad õiget abi varem, kui nad muidu oleksid saanud. Seeläbi nende elukvaliteet paraneb ja kergemate juhtude puhul suurenevad võimalused igapäevaeluga paremini toime tulla.

Kokkuvõttes võib avatud taotlusvoorst koordinatsioonimudeli rakendamise sotsiaalseid mõjusid hinnata suureks.

Mõju majandusele

Koordinatsioonimudeli rakendamine piirkonnas ei pruugi muuta abivajajale kuluvat summat väiksemaks. Varajase märkamise puhul võib kulu inimese kohta suureneda, sest abi osutamine suureneb. Kui tegu on abivajajaga, kes hakkab saama koordineeritud abi pakkumisel teistsuguseid teenuseid, võib see suurendada nii tervishoiu- kui sotsiaalhoolekandekulusid. Samas võib varajane märkamine tekitada olukorra, kus abivajaja saab teenuseid õigel ajal ja tema olukord ei halvene, mistõttu ta hilisem abivajadus on koordineeritud tegevuse tõttu väiksem ja sellega seoses on ka kulud väiksemad.

Koordineeritud abipakkumise tulemusena väheneb pereliikmete hoolduskoormus, kuna abivajaja saab õiget abi ning ei piirduta ainult KOVi teenus(t)e pakkumisega. See tähendab rohkemate inimeste hõivatust tööga ja suuremaid maksulaekumisi.

Kuna Eestis on andmed teenuse-, mitte inimesepõhised, siis on raske hinnata, kuidas koordineeritud abi pakkumine mõjutab ühele inimesele osutatud teenuste kulusid.

Kokkuvõttes võib avatud taotlusvoorst koordinatsioonimudeli rakendamise mõju majandusele hinnata suureks.

Mõju regionaalarengule

Koordinatsioonimudeli rakendamine annab võimaluse pakkuda abivajajatele koordineeritud abi. Projektis osalemise raames saavad piirkonnad välja selgitada probleemid ning seeläbi arendada paremat teenusepakkumist.

Projektis katsetatud mudelid annavad sisendi üleriigilise koordinatsioonimudeli loomiseks ehk tegu on üldise süsteemiarendusega ning regionaalselt olulist mõju ei ole.

Jätkusuutlikkus

Piirkondlikud katseprojektid annavad sisendi üleriigilise kontseptsiooni uuendamiseks, samuti täpsustuvad vajadused õigusruumi muutmiseks ja IKT arendusteks ning selguvad eelarvevajadused.

Mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele

Avatud taotlusvoorudest koordinatsioonimudeli rakendamine toob KOVidele kaasa uusi ülesandeid ja eeldab uute töökohtade loomist. Seega võib mõju ulatust hinnata suureks, sest KOVide halduskoormus kasvab, sealhulgas KOVide senisest suurema koostöö tõttu, ning mõningal määral lisandub uusi ülesandeid.

Avatud taotlusvoorust on võimalus rahastust taotleda kõigil KOVidel vastavalt määruses sätestatud toetuse saamise piirsumma ja taotleja tingimustele. Samas on praegu keeruline hinnata, kui paljud KOVid avatud taotlusvoorudes osalevad.

KOVidele lisanduvad Euroopa Sotsiaalfondi toetuste saamisega täiendavad ülesanded (nt projektijuhtimine, seireandmete kogumine jms), mida tuleb täita kuni projekti lõppemiseni. Kuna Euroopa Sotsiaalfondi toetusega kaasnevad kohustused suurendavad KOVide töökoormust teatud regulaarsusega, võib mõju avaldumise sagedust hinnata keskmiseks.

Üldiselt võib hinnata, et KOVi korraldusele on avatud taotlusvoorust koordineerimismudel rakendamise mõju suur.

Andmekaitsealane mõjuhindang

Määruse alusel võib toetuse saajaks olla:

- 1) piirkonda teenindav haigla;
- 2) KOV;
- 3) nimistuga perearst, juhul kui partneritena on kaasatud neli perearsti;
- 4) omavalitsusüksuste ühisasutus vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-le 62¹;
- 5) maakondlik arenduskeskus või maakonna kohaliku omavalitsuse üksuseid ühendav maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste liit.

Samad isikud saavad olla ka partneriks.

Määruse raames on põhiohk inimese terviklikul valdkondadeüleisel abistamisel, mis eeldab abistavate spetsialistide omavahelist koostööd. Sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 9 sätestab, et sotsiaalkaitse paremaks korraldamiseks on hüvitusi (s.o nii teenuseid kui toetuseid) andvatel asutustel ja isikutel kohustus teha koostööd. Koostööd spetsialistide vahel ühe juhtumi piires korraldab määruse raames isikuliselt määratud koordinaator. Koordinaator võib töötada ükskõik millise toetuse saaja või tema partneri juures. Koostöö tegemisel lähtutakse SHS §-s 9 sätestatud juhtumikorralduse põhimõttest, mida kasutatakse juhul, kui isik vajab iseseisva toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi, mis hõlmab ka vajadust koordineerida mitme organisatsiooni koostööd abi andmisel.

Juhtumi sisust lähtuvalt koondab koordinaator asja lahendamisel tähtsust omavad algandmed, sealhulgas eriliiki isikuandmed, kasutades vajaduse korral isiku perearsti ja -õe, KOVi sotsiaaltöötaja, haigla, isiku raviarsti ning asjaomaste teenuseosutajate (nt koduõendus, koduhooldus), Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti jt abi (s.o juhtumitiim). Ülevaate omamisel korraldab koordinaator asjaomaste juhtumitiimi spetsialistidega kohtumise, kus arutatakse isikust lähtuvalt tema isikuandmete põhjal sekkumiste vajalikkuse ja viisi üle. Kohtumise põhjal koostab koordinaator juhtumiplaani, mille elluviimist ta järgib.

Toetatavate tegevuste elluviimisel tuleb lisaks struktuurifonde reguleerivatele õigusaktidele ja valdkondlikele õigusaktidele juhendada andmekaitse üldmäärusest³ (edaspidi IKÜM). Selles on sätestatud mitu alust andmete töötlemiseks ning käesoleval juhul on selleks kas seaduslik alus (keegi peab midagi tegema, esitama vms) või isiku selgesõnaline nõusolek.⁴ Kui andmete töötlus põhineb seadusjärgse kohustuse täitmisel, lähtutakse vastavast regulatsioonist. Isikuandmete töötlemise nõusolek ei ole vajalik, kui isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks on avaliku võimu teostamine. IKÜM⁵ artikli 6 lõike 1 punkti e kohaselt on isikuandmete töötlemise üheks õiguslikuks aluseks avaliku võimu teostamine ja avaliku ülesande täitmine.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus), kättesaadav [arvutivõrgust](#).

⁴ Vt aluseid IKÜM artiklid 6 ja 9.

⁵ IKÜM on Euroopa Liidu määrus, mis on ELi liikmesriikidele otsekohalduv alates 25.05.2018. Eestis kehtiv isikuandmete kaitse seadus täpsustab ja täiendab üldmääruse sätteid. Sotsiaalhoolekande küsimust puudutab seadus vähesel määral, isikuandmete töötlemise õiguslikud alused tulevad IKÜM-ist. IKÜM-ist aitab aru saada Andmekaitse Inspektsiooni [isikuandmete töötaja üldjuhend](#).

Toetatavate tegevuste elluviimiseks töötlevad juhtumitiimi liikmed abivajaja isikuandmeid riigisiseste ja valdkondlike õigusaktide alusel (abivajajale tervishoiuteenuse või sotsiaalteenuse või abi osutamise raames):

- KOV sotsiaaltöötaja lähtub STARi juhtumiplaani sisestamisel SHS § 9 lõike 6 alusel kehtestatud sotsiaalkaitseministri 9. veebruari 2016. a määrusest nr 10 „Juhtumiplaanis sisalduvate andmete loetelu“ kooskõlas SHS §-ga 142¹ (töödeldakse juhtumiplaanis kirjeldatavaid isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid (nt isiku terviseandmed)).
- Sotsiaalhoolekande korraldamiseks abi vajava inimese isikuandmete töötlemisel SHS § 13 (abivajajast teatamine), § 15 (abivajaduse väljaselgitamine isiku pöördumisel) ja § 15¹ (noore abivajaduse väljaselgitamine KOVi algatusel) alusel töödeldakse andmeid, mida abivajajaga seotud otsuse tegemiseks on vältimatult tarvis teada, muu hulgas ka andmed võimalike seadusjärgsete ülalpidajate või vara kohta. Andmetöötlus võib olla õigusaktis otse nimetatud või ka tuletatud selle täitmise vajadusest. Näiteks tuleneb erihoolekandeteenuse osutamine SHS §-st 70, mille lõikes 2 on sätestatud isiku teenuse saamise vajaduse hindamise eeldused. Viidatud lõikest tuleneb töödeldavate andmete koosseis ning KOV saab neid andmeid näha, kui tal on vaja neid andmeid teenuse osutamiseks ning sellele on viidatud sotsiaalkaitseministri 27. detsembri 2017. a määruse nr 72 „Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimäärus“ § 13 punktis 2, kus on sätestatud, et sotsiaalkaitse infosüsteem on STARile andmeandjaks.
- Tervishoiuteenuse osutaja lähtub tervishoiuteenuse osutamisel tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) § 4¹ lõikest 1, lõike 1¹ punktist 1 ja lõikest 1² ning töötleb isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, mis on vajalikud tervishoiuteenuse osutamiseks, teenuse osutamise kavandamiseks, et ennetada haigust, vigastust või mürgistust, diagnoosimiseks ja ravimiseks eesmärgiga leevendada inimese vaevusi, hoida ära tema tervises seisundi halvenemist või haiguse ägenemist ning taastada tervist). Tervishoiuteenuse osutaja on kohustatud dokumenteerima isikuandmete töötlemise põhjuse ja eesmärgi.
- Politsei- ja Piirivalveamet lähtub süütegude ennetamisel, dokumentide väljastamisel, kodakondsuse ja migratsiooni valdkonna asjade korraldamisel, päästetööde tegemisel ning süütegude menetlemise ja karistuste täideviimise andmete töötlemisel politsei ja piirivalve seaduse § 7⁴⁶ lõikest 1.

Isik esitab valla- või linnavalitsusele andmed, mis on vajalikud sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi saamiseks. Isikuandmeid võib koguda ainult sellises ulatuses, mis on vajalik määratud eesmärkide saavutamiseks. Juhtumitiim ja koordinaator vastutavad iga protsessis osaleja andmetöötlamise nõuete eest vastavalt isikuandmete kaitset reguleerivatele õigusaktidele (IKÜM, isikuandmete kaitse seadus ja valdkondlikud eriseadused). Samuti tagatakse töödeldavate andmete kaitse ja turvalisus.

Abivajaduse hindamine ja juhtumiplaani (sh tegevuskava) koostamine toimub ainult kliendi või tema esindaja nõusolekul, milles antakse nõusolek projektis andmete töötlemiseks.

Töödeldavateks andmeteks on üldistatult järgmised:

- isiku üldandmed (nimi, isikukood või sünniaeg, kontakttelefon ja aadress);
- tervist puudutavad andmed (kindlustatus, näidustused, kompleksse abivajadusega seotud diagnoosid, analüüside tulemused, hinnatud teenusevajadus, tervisega seotud eesmärgid ja piirangud, puude liik ja raskusaste, hinnatud tervisest tingitud abivajadus, tervisest tingitud igapäevaelu toimetulekuga seotud eesmärgid ja piirangud);
- andmed isiku sotsiaalse seisundi ja tingimuste kohta (elukorraldus, lähedaste abi, tööhõives osalemine, sissetulekud, hinnatud sotsiaalne abivajadus).

Miks on vajalikud just need andmed, on selgitatud määruse §-des 23 ja 24. Andmerekord valitakse kooskõlas IKÜMi preambuli punktiga 39, mille järgi peavad isikuandmed olema asjakohased ja piisavad ning piirduma sellega, mis on nende töötlemise otstarbe seisukohalt vajalik.

Inimene annab nõusoleku, et toetuse saaja, tema partnerid ja juhtumitiimi kuuluvad isikud töötlevad tema isikuandmeid eesmärgiga:

- 1) otsustada juhtumikorraldusliku töö põhimõtete rakendamise vajaduse üle;
  - 2) hinnata sotsiaalhoolekande-, tervishoiu-, tööturu- või muude teenuste, hüvitiste ja abimeetmete vajadust;
  - 3) korraldada isiku eest kokkulepped erinevate teenusepakkujatega teenuse pakkumiseks.
- Toetuse andja töötleb isikuandmeid, kui ta kontrollib toetuse saajale esitatud nõuete täitmist sihtrühma kaasamisel (allkirjalehtede õigsus, kompleksjuhtumite sobivus).

Juhtumiplaanile lisaks koostatakse ka tegevuskava, milles on lisaks planeeritavatele tegevustele välja toodud ka eri osapoolte rollid ning selle kohaselt vahetab juhtumitiim juhtumiga seotud vajalikku infot.

Seega on inimese andmete peamiseks töötlejateks koordinaator ja konkreetse isikuga seotud juhtumitiim, kelle kogutavate andmete andmekoosseis kattub osaliselt KOVi sotsiaaltöötaja kogutava andmekoosseisuga, et otsustada inimese abivajaduse üle. Selleks sõlmivad juhtumitiimi liikmed koostöölepingu, milles on punkt isikuandmete töötlemise õiguspärasuse kohta. Määruses nimetatud tegevuste puhul järgivad toetuse andja, toetuse saaja, partner ja juhtumitiim minimaalsuse nõuet, kogudes andmeid nii vähe kui võimalik, s.o vaid andmeid, mis on vajalikud tegevuste eesmärgi täitmiseks, sealhulgas tegevuste edasiarendamiseks või statistilistel eesmärkidel.

ESF+ andmekorje

Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (ÜSS2021_2027) § 19 lõike 3 kohaselt koguvad ja töötlevad toetuse saaja, partner ja asutus või isik, kes täidab vastavat ülesannet, projekti tegevustes osaleja andmeid, mis on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu [määruse \(EL\) 2021/1057](#), millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.06.2021, lk 21–59), artiklis 17 ja I lisas. Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ § 10 lõike 1 punkt 5 paneb toetuse saajale ja partnerile kohustuse selliseid andmeid koguda ja esitada need rakendusüksusele.

Koostöös Statistikaametiga kogutakse enamik eelnimetatud andmetest olemasolevatest registritest (nt rahvastikuregister, Eesti hariduse infosüsteem, maksukohustuslaste register, töötajate register, STAR, kaitsevägekohustuslaste register, töötuna ja tööotsijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise register, riiklik kinnipeetavate, arestialuste ja vahistatute register, vangide ja kriminaalhooldusaluste register, sotsiaalkindlustusamet, rahva ja eluruumide loendus). IKÜM-i kohaselt on eriliiki isikuandmed ESF+ näitajate hulgast ainult etnilist päritolu ja rassilist kuuluvust kirjeldavad andmed (tegevuses osaleja – sisserändaja, teise riigi taustaga või rahvusvähemusse kuuluv) ning andmed tervises seisundi või puude kohta (tegevuses osaleja – puue määratud). Kooskõlas IKÜM artikli 6 lõike 3 punktiga a annab määrus (EL) 2021/1057 liikmesriikidele õigusliku aluse töödelda isikuandmeid, mida on vaja üldiste näitajate jaoks, seireks, hindamiseks, kontrolliks ja auditeerimiseks ning vajaduse korral osalejate abikõlblikkuse kindlaksmääramiseks (vt ka ühissätete määruse (EL) 2021/1060 artikkel 4). Sellega tuleks nõusoleku vormis ka teavitada, et Statistikaamet pöördub kuus kuud peale tegevuse lõppu e-posti teel tegevuses osalenud isiku poole ja küsib täiendavat infot.

Andmekaitsealane mõju on kokkuvõttes pigem väike. Andmete töötlemiseks olemas seaduslikud alused või annab isik andmetöötluseks eraldi nõusoleku ning andmeid töötlevad vaid selleks volitatud isikud. Konfidentsiaalsusleppega seotud spetsialistid ja avaliku teabe seaduse § 55 alusel töötavad ametnikud ei tohi neile teatavaks saanud teavet jagada ei ametnikuna töötades ega pärast seda.

V. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Taotlusvooru maksimaalne kogusumma on 1 700 000 eurot ja toetuse maksimaalne osakaal kuludest on 100%.

VI. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VII. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitati koostöölastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Rahandusministeeriumile ja e-kirjaga Riigi Tugiteenuste Keskusele. Määruse eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Haiglate Liidule, rakenduskava seirekomisjonile ja Euroopa Komisjonile. Kommentaaride tabel on lisadokumentide all.

Seletuskirja lisad:

1. Põhiõiguste hartaga ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga arvestamise kontroll-leht
2. Riskide hindamine